

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

ΘΕΜΑ: «Απαγόρευση καπνίσματος - εφαρμογή της Αντικαπνιστικής Νομοθεσίας».

Σχετ: 1. Ο Ν. 3420/2005 (ΦΕΚ 298/ τ. Α 2005) «Κύρωση της Σύμβασης Πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας για τον έλεγχο του καπνού». 2. Ο Ν 3730/2008 (ΦΕΚ 262/ τ. Α/ 2008) «Προστασία ανηλίκων από τον καπνό & αλκοόλ και άλλες διατάξεις». 3. Ο Ν. 3868/2010 (Φ.Ε.Κ 129/ τ. Α/ 2010) «Περί αναβάθμισης του Ε.Σ.Υ., απαγόρευση του καπνίσματος και άλλων διατάξεων». 4. Το άρθρο 35 του Ν. 3896/2010 (ΦΕΚ 207/ τ. Α/ 2010). 5. Το άρθρο 80 του Ν. 3918/2011 (ΦΕΚ 31 / τ. Α/ 2011). 6. Το άρθρο 45 του Ν. 3986/2011 (ΦΕΚ 152/ τ. Α/ 2011). 7. Το άρθρο 1 υποπαράγραφος Ι6 του Ν. 4254/2014 (ΦΕΚ 85/ τ. Α/ 2014). 8. Ο Ν. 4419/2016 (ΦΕΚ 174/ τ. Α/ 2016) με τον οποίον έγινε η προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς την Οδηγία 2014/40/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 3ης Απριλίου 2014 για την προσέγγιση των νομοθετικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την κατασκευή, την παρουσίαση και την πώληση προϊόντων καπνού και συναφών προϊόντων και την κατάργηση της οδηγίας 2001/37/ ΕΚ. 9. Το άρθρο 96 του Ν. 4472/2017 (ΦΕΚ 96/ τ. Α/ 2017). 10. Το ΠΔ 121/2017 (ΦΕΚ 148/ τ. Α'/ 2017) «Οργανισμός του Υπουργείου Υγείας». 11. Η ΥΑ Υ1/Γ.Π./οικ.76017 (ΦΕΚ 1001/τ. 'Β/ 2002) απαγόρευση καπνίσματος σε δημόσιους χώρους, μεταφορικά μέσα κλπ. 12. Η Κ.Υ.Α. 104720 (ΦΕΚ 1315/τ. 'Β/ 2010) η οποία καθορίζει τα όργανα, τις διαδικασίες ελέγχου πιστοποίησης των παραβάσεων και επιβολής των προβλεπόμενων προσδιορισμού του ύψους του προστίμου , της διαδικασίας είσπραξης των προστίμων καθώς και άλλης αναγκαίας λεπτομέρειας για τη εφαρμογή του ν. 3868/2010(Φ.Ε.Κ. 129/τ. 'Β./ 2010). 13. Η Κ.Υ.Α. 134274 (ΦΕΚ 2931/τ. 'Β/ 2011) Όροι –προϋποθέσεις για τη λειτουργία χώρων καπνιζόντων εντός καζίνο και των κέντρων διασκέδασης. 14. Η Υγ. Διάταξη με αρ. Υ1γ/ΓΠ. οικ. 47829 «Υγειονομικοί όροι και προϋποθέσεις λειτουργίας επιχειρήσεων τροφίμων /ποτών και άλλες διατάξεις. 15. Η εγκύκλιος με αρ. πρωτ. οικ.10790/13-03-2017 (ΑΔΑ: 61Γ0465ΦΥΟ-Ζ7Ε) του Υπουργείου Υγείας. 16. Το προοίμιο του Καταστατικού του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας που δηλώνεται ότι η απόλαυση του υψηλότερου δυνατού επιπέδου υγείας είναι ένα από τα θεμελιώδη δικαιώματα κάθε ανθρώπου χωρίς διάκριση λόγω φυλής, θρησκείας, πολιτικών πεποιθήσεων, νομικών ή κοινωνικών συνθηκών. 17. Η συνθήκη της Λισσαβόνας, που υπεγράφη στις 13-12-2007. 18. Η Οικουμενική Διακήρυξη των

Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΟΔΔΑ) (1948). 19. Το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (Νέα Υόρκη-19-12-1966 με σύνταξη από την Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα). 20. Το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα (Νέα Υόρκη – 19-12-1966 με σύνταξη από την Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα). 21. Η Συνθήκη για τα Δικαιώματα του Παιδιού (CRC, 1989).

Στο πλαίσιο της επίτευξης του βασικού στόχου της προάσπισης της δημόσιας υγείας, το Υπουργείο Υγείας διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο μέσω της προσπάθειας για την καταπολέμηση, τόσο του φαινομένου της εξάρτησης από το κάπνισμα, όσο και των αρνητικών συνεπειών της χρήσης προϊόντων καπνού στο σύνολο του πληθυσμού. Υπό το πρίσμα αυτό, και ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, η χώρα έχει ενεργό συμμετοχή στην αντίστοιχη προσπάθεια που γίνεται σε επίπεδο Ε.Ε. – με το πιο αντιπροσωπευτικό παράδειγμα την ενσωμάτωση της Οδηγίας 2014/40/ΕΕ, μέσω του Νόμου 4419/2016 – αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο – μέσω της κύρωσης της Σύμβασης Πλαίσιο για τον Έλεγχο του Καπνού (FCTC – Framework Convention on Tobacco Control) του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας. Αποτέλεσμα των προσπαθειών που γίνονται προς αυτήν την κατεύθυνση είναι η σύνθεση ενός απαραίτητου νομοθετικού πλαισίου, που αξιολογείται, εμπλουτίζεται και βελτιώνεται διαρκώς, και αποτελεί το κυριότερο εργαλείο καταπολέμησης των αρνητικών συνεπειών του καπνίσματος και της ευαισθητοποίησης του πληθυσμού, αλλά και όλων των εμπλεκόμενων φορέων, η συμβολή των οποίων είναι καταλυτική, για το σημαντικό αυτό ζήτημα δημόσιας υγείας. Στόχος της παρούσας είναι η ενημέρωση των εμπλεκομένων στην εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας για το κάπνισμα και τις επιμέρους πτυχές της, προκειμένου να τηρηθούν οι στόχοι της. Στο πλαίσιο αυτό, επισημαίνουμε και εφιστούμε την προσοχή για την ορθή και αυστηρή τήρηση των κατωτέρω: Α. ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΕΙΣ Με το Ν. 3730/2008, όπως αυτός τροποποιήθηκε με τα άρθρα 17 και 32 του Ν. 3868/2010, το άρθρο 35 του Ν. 3896/2010, το άρθρο 80 του Ν. 3918/2011 και το άρθρο 96 του Ν. 4472/2017, απαγορεύεται: 1.α) η πώληση προϊόντων καπνού σε ανηλίκους και από ανηλίκους, β) η τοποθέτηση προϊόντων καπνού σε προθήκες επιχειρήσεων μαζικής εστίασης και επιχειρήσεων αναψυχής, γ) η κατασκευή, 2 προβολή, εμπορία και πώληση αντικειμένων που έχουν την εξωτερική μορφή προϊόντων καπνού, δ) η διαφήμιση και πώληση προϊόντων καπνού σε χώρους Υπηρεσιών Υγείας και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων όλων των βαθμίδων Δημοσίου και Ιδιωτικού Δικαίου, καθώς και στα κυλικεία των Ιδρυμάτων και των Υπηρεσιών αυτών, ε) η πώληση προϊόντων καπνού και το κάπνισμα σε χώρους παροχής υπηρεσιών διαδικτύου και παιχνιδιών τεχνητής νοημοσύνης και στ) η κατανάλωση προϊόντων καπνού σε κλειστούς χώρους διεξαγωγής αθλοπαιδιών, ομαδικών αθλημάτων και αθλητικών εκδηλώσεων, ζ) η κάθε είδους διαφήμιση και προώθηση προϊόντων καπνού σε όλους τους εξωτερικούς, υπαίθριους και εσωτερικούς χώρους. Εξαιρούνται οι εσωτερικοί χώροι των σημείων πώλησης προϊόντων καπνού. Ως εξωτερικός χώρος νοείται και η πρόσοψη και λοιπές πλευρές του κουβουκλίου, οι τέντες και ο περιβάλλων χώρος του περιπτέρου. Οι υπαίθριοι χώροι λογίζονται κατά την έννοια του άρθρου 1 του ν. 2946/2001 (ΦΕΚ 224 Α'). Στους εσωτερικούς χώρους περιλαμβάνονται ενδεικτικά οι κινηματογράφοι, τα θέατρα, οι στρατιωτικές μονάδες, τα Δικαστήρια, όλα τα καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος, τα ξενοδοχεία και πάσης φύσεως τουριστικά καταλύματα, καθώς και τα εμπορικά καταστήματα, η) η προβολή διαφημιστικών μηνυμάτων προϊόντων καπνού στους

κινηματογράφους. 2. α) Κάθε συνοδευτική ένδειξη σε συσκευασίες προϊόντων καπνού, καθώς και κάθε μορφή διαφημιστικής προβολής ή καταχώρισης, σύμφωνα με τις οποίες η χρήση των προϊόντων καπνού εμφανίζει μειωμένο κίνδυνο για την υγεία και (β) η κυκλοφορία προϊόντων, που διατίθενται για τη διακοπή του καπνίσματος. 3. Η πώληση προϊόντων καπνού με μηχανήματα αυτόματης πώλησης, καθώς και η πώληση μεμονωμένων σιγαρέτων ή σιγαρέτων σε συσκευασία μικρότερη των είκοσι τεμαχίων. 4. Η δωρεάν διανομή προϊόντων καπνού, με εξαίρεση τη διανομή που γίνεται για σκοπούς έρευνας αγοράς. Πέρα από τις λοιπές απαγορευτικές ή περιοριστικές διατάξεις, απαγορεύεται πλήρως το κάπνισμα και η κατανάλωση προϊόντων καπνού στους ακόλουθους χώρους: (α) σε όλους τους δημόσιους ή ιδιωτικούς χώρους, κλειστούς ή στεγασμένους, που χρησιμοποιούνται για την παροχή εργασίας, (β) σε όλα τα καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος, ιδίως τα καταστήματα παρασκευής και προσφοράς φαγητών, ποτών, γλυκισμάτων, κάθε είδους παρασκευασμάτων γάλακτος, μикτών καταστημάτων και κέντρων διασκέδασης εξαιρουμένων των εξωτερικών τους χώρων, σε περίπτωση που είναι περιμετρικά ανοικτοί σε δύο πλευρές τουλάχιστον. Ως «εσωτερικός χώρος» νοείται και το αίθριο ή ο χώρος με συρόμενη ή αποσπώμενη οροφή, όπως και κάθε χώρος, με σκέπαστρο και ταυτόχρονα κλεισμένος με οποιονδήποτε τρόπο περιμετρικά (γ) στους παντός είδους κλειστούς χώρους αναμονής, (δ) στα αεροδρόμια, εξαιρουμένων των χώρων που ειδικά θα προσδιοριστούν για τους καπνιστές, (ε) στους σταθμούς μεταφορικών μέσων και επιβατικών σταθμών λιμένων, (στ) στα παντός είδους κυλικεία, (ζ) στα παντός είδους μέσα μαζικής μεταφοράς συμπεριλαμβανομένων των επιβατηγών δημόσιας χρήσης αυτοκινήτων, με μετρητή (ταξί) και αγοραίων, η) στα πάσης φύσεως αυτοκίνητα, ιδιωτικής και δημοσίας χρήσης, όταν επιβαίνουν ανήλικοι κάτω των 12 ετών. Στους χώρους πώλησης προϊόντων καπνού αναρτάται σε εμφανές σημείο ένδειξη σχετικά με την απαγόρευση πώλησης προϊόντων καπνού σε ανηλίκους. Η τοποθέτηση προϊόντων καπνού είναι επιτρεπτή σε προθήκες οι οποίες βρίσκονται εντός του καταστήματος μετά το χώρο των ταμείων και στις οποίες παρέχεται πρόσβαση με τη μεσολάβηση προσωπικού του καταστήματος, τηρουμένων των διατάξεων της εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας. Εξαιρούνται τα καταστήματα αφορολόγητων ειδών, τα περίπτερα και τα καταστήματα που πωλούν αποκλειστικά προϊόντα καπνού. Με το Ν. 4254/2014, άρθρο 1 υποπαράγραφος Ι6, που αντικατέστησε την παρ. 2 του άρθρου 45 του Ν. 3986/2011, κατ' εξαίρεση, στα καζίνο και στα κέντρα διασκέδασης με ζωντανή μουσική εμβαδού άνω των 300 τ.μ. και στα καταστήματα όπου νομίμως διεξάγονται τυχερά παίγνια, μπορούν να 3 δημιουργούνται χώροι καπνιζόντων, οι οποίοι δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν το ένα δεύτερο (1/2) του συνολικού εμβαδού του καταστήματος. Για τη δημιουργία τέτοιων χώρων καταβάλλεται ετήσιο τέλος ποσού διακοσίων (200) ευρώ ανά τετραγωνικό μέτρο. Για την τήρηση της συγκεκριμένης διάταξης και τις ειδικότερες λεπτομέρειες της διαδικασίας εφαρμόζεται προς το παρόν η υπ. αρ. πρωτ. Υ1/Γ.Π.οικ.134274/23-11-2011 (ΦΕΚ Β' 2931) Κοινή Απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ενώ σχεδιάζεται η παρέμβαση των αρμόδιων διοικητικών αρχών για τη βελτίωση και διόρθωση, όπου απαιτείται, του ρυθμιστικού αυτού πλαισίου. Σύμφωνα με αυτή, επισημαίνουμε ιδιαίτερα ότι: α) ο χώρος καπνιζόντων πρέπει να έχει μέγιστο εμβαδόν έως το 1/2 των τετραγωνικών του ωφέλιμου εμβαδού του καταστήματος (αίθουσα πελατών), β) να διακρίνεται σαφώς από τους χώρους μη καπνιζόντων με κατάλληλη σήμανση και γ) στους λοιπούς χώρους πρέπει να τοποθετηθεί σήμανση ότι απαγορεύεται πλήρως το κάπνισμα. Επιπρόσθετα, δυνάμει της υπ. αρ. Υ1/Γ.Π./οικ.76017 (ΦΕΚ 1001/τ.Β'/2002) Απόφασης του Υπουργού Υγείας, ειδικότερα

απαγορεύεται το κάπνισμα: α. Σε όλα τα κτίρια όπου στεγάζονται Γραφεία Δημοσίων Υπηρεσιών, Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου που εποπτεύονται και επιχορηγούνται από το Κράτος, Οργανισμοί και άλλα Ιδρύματα (Ο.Τ.Ε., Δ.Ε.Η., ΕΛ.ΤΑ. κ.λπ). β. Σε όλες τις μονάδες παροχής Υπηρεσιών Υγείας, όπως: 1) Νοσοκομεία, 2) Ιδιωτικές Κλινικές, 3) Κέντρα Υγείας, 4) Περιφερειακά Ιατρεία, 5) Δημοτικά Ιατρεία, 6) Ιατρεία Νομικών Προσώπων Δημοσίου ή Ιδιωτικού Δικαίου, 7) Ιδιωτικά Ιατρεία – Οδοντιατρεία, 8) Φαρμακεία, 9) Λοιπές μονάδες Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (Π.Φ.Υ.), 10) Σε κάθε άλλο χώρο που δεν αναφέρεται παραπάνω, όπου παρέχονται υπηρεσίες υγείας. γ. Σε όλους τους χώρους που παρέχεται εκπαίδευση όπως: 1) Σχολεία Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (Δημόσια ή Ιδιωτικά), 2) Σχολεία Δευτεροβάθμιας και Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Δημόσια ή Ιδιωτικά), 3) Πανεπιστήμια, Τεχνολογικά Ιδρύματα και γενικά Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, 4) Φροντιστήρια. δ. Στα νηπιαγωγεία, παιδικούς σταθμούς, βρεφονηπιακούς σταθμούς, παιδότοπους. ε. Σε κλειστούς χώρους διεξαγωγής αθλοπαιδιών, ομαδικών αθλημάτων και αθλητικών εκδηλώσεων. ζ. Στους κλειστούς ή στεγασμένους χώρους των χώρων παροχής υπηρεσιών διαδικτύου. Υπεύθυνοι για την εφαρμογή των εν λόγω διατάξεων είναι για τα Νοσηλευτικά Ιδρύματα και τις Ιδιωτικές Κλινικές, οι Διοικητές και οι Διοικητικοί Διευθυντές. Για τους άλλους χώρους, οι άμεσοι προϊστάμενοι των υπηρεσιών των χώρων στέγασης αυτών. Για τους λοιπούς χώρους των ιδιωτικών επιχειρήσεων, οι υπεύθυνοι εκμετάλλευσης αυτών. Με το Ν. 4419/2016 ενσωματώθηκε στην εθνική έννομη τάξη η Οδηγία 2014/40/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 3ης Απριλίου 2014 για την προσέγγιση των νομοθετικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την κατασκευή, την παρουσίαση και την πώληση προϊόντων καπνού και συναφών προϊόντων. Θα πρέπει να καταστεί απολύτως σαφές για την ορθή εφαρμογή του νόμου, τόσο από τους πολίτες και τους υπευθύνους διάθεσης στην αγορά, όσο και από τα ελεγκτικά όργανα, κατά τη διαδικασία διαπίστωσης των αντίστοιχων παραβάσεων, ότι όσον αφορά στα ηλεκτρονικά τσιγάρα, στα νέα προϊόντα καπνού και στα φυτικά προϊόντα για κάπνισμα, όπως αυτά ορίζονται από τον ανωτέρω νόμο, αυτά εξομοιώνονται με τα προϊόντα καπνού, ως προς τη χρήση, πώληση και διαφήμιση τους. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 23 αυτού, για την πώληση και διαφήμιση προϊόντων καπνού, νέων προϊόντων καπνού, ηλεκτρονικού τσιγάρου και φυτικών προϊόντων για κάπνισμα εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 2 του Ν. 3730/2008 και οι διατάξεις του άρθρου 3 της υπ' αριθμ. Γ.Π. οικ. 104720/2010 απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής 4 Διακυβέρνησης, Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Προστασίας του Πολίτη, Πολιτισμού και Τουρισμού. Επίσης, έχουν εφαρμογή στα προϊόντα καπνού, στα νέα προϊόντα καπνού, στο ηλεκτρονικό τσιγάρο και στα φυτικά προϊόντα για κάπνισμα και οι διατάξεις της υπ' αριθμ. Υ1/Γ.Π.οικ. 81348/2005 απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Επικρατείας. Αντίστοιχα, δυνάμει του άρθρου 24 για τη χρήση προϊόντων καπνού, νέων προϊόντων καπνού, ηλεκτρονικού τσιγάρου και φυτικών προϊόντων για κάπνισμα εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 3 του Ν. 3730/2008 και οι διατάξεις του άρθρου 3 της υπ' αριθμόν Γ.Π. οικ. 104720/2010 απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Προστασίας του Πολίτη, Πολιτισμού και Τουρισμού. Επίσης, έχουν εφαρμογή στα προϊόντα καπνού, στα νέα προϊόντα καπνού, στο ηλεκτρονικό τσιγάρο και στα φυτικά προϊόντα για κάπνισμα και οι διατάξεις της υπ' αριθμ.

Υ1/Γ.Π./οικ.76017/2002 απόφασης του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας και οι διατάξεις της υπ' αριθμόν Υ1/Γ.Π/οικ 93828/2011 απόφασης των Υπουργών Οικονομικών, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, όπως έχει τροποποιηθεί. Περαιτέρω, ο Ν. 4419/2016, καθορίζει τις ειδικότερες προϋποθέσεις, προδιαγραφές και διαδικασίες που θα πρέπει να τηρούνται όσον αφορά στα προϊόντα καπνού και τα συναφή προϊόντα, προκειμένου να διατίθενται σε ελεύθερη κυκλοφορία, όπως είναι οι μέγιστες επιτρεπόμενες εκπομπές για πίσσα, νικοτίνη, μονοξείδιο του άνθρακα (προϊόντα καπνού), τα επιτρεπόμενα συστατικά και οι επιτρεπόμενες περιεκτικότητες αυτών, οι απαραίτητες πληροφορίες κοινοποίησης των συστατικών και προσθέτων και λοιπών στοιχείων, οι επισημάνσεις και οι συσκευασίες των προϊόντων, οι προειδοποιήσεις (γενικές ή συνδυασμένες), η εμφάνιση το περιεχόμενο και η παρουσίασή τους, η διαδικασία πώλησης και ο τρόπος διάθεσης στην αγορά, κλπ. Καθίσταται σαφές ότι για πρώτη φορά με το νόμο αυτό επιχειρείται να αντιμετωπιστεί δραστικά και συνολικά και με τρόπο ενιαίο και ομοιόμορφο σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, και όχι μόνο κρατών – μελών, ο έλεγχος επί των προϊόντων καπνού και των συναφών προϊόντων για την προστασία της δημόσιας Υγείας, καθώς και επιμέρους πτυχών της κυκλοφορίας τους. Για το λόγο αυτό στο άρθρο 23 ορίζονται σαφώς οι αρμόδιες εθνικές αρχές επιφορτισμένες με το έργο της υλοποίησης των στόχων που θέτει ο Νόμος, καθώς και οι αρχές εποπτείας της αγοράς, όσον αφορά στον έλεγχο της τήρησης των επιμέρους διατάξεων. Πιο συγκεκριμένα, με το άρθρο 23 του νόμου Αρμόδια Εθνική Αρχή για την άσκηση των αρμοδιοτήτων που απορρέουν από τις διατάξεις του είναι το Υπουργείο Υγείας σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης, τη Διεύθυνση Ενεργειακών Βιομηχανικών και Χημικών Προϊόντων και τις περιφερειακές Χημικές Υπηρεσίες της Γενικής Διεύθυνσης του Γενικού Χημείου του Κράτους, καθώς και τη Γενική Διεύθυνση Τελωνείων και Ειδικών Φόρων Κατανάλωσης (ΕΦΚ) και τα Τελωνεία της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, οι οποίες μεριμνούν για την εφαρμογή των διατάξεων, συντονίζουν και ελέγχουν τις δράσεις των οικείων εποπτευόμενων υπηρεσιών. Αρμόδιες αρχές εποπτείας της αγοράς ορίζονται οι Υγειονομικές Υπηρεσίες των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Β' βαθμού, οι Υπηρεσίες Εμπορίου των Περιφερειακών Ενοτήτων της Χώρας, τα τελωνεία και οι περιφερειακές Χημικές Υπηρεσίες του Γενικού Χημείου του Κράτους. Καθίσταται σαφές ότι τόσο το εύρος της εφαρμογής, όσο και η πολυπλοκότητα της φύσης των επιμέρους ζητημάτων που άπτονται της εφαρμογής του νόμου, επιβάλουν τη διαρκή, στενή ταυτόχρονη και αποτελεσματική πρωτοβουλία και συνεργασία όλων ανεξαιρέτως των εμπλεκόμενων αρχών και υπηρεσιών, στον εντοπισμό τυχόν προβλημάτων και ακολούθως την βελτίωση του ρυθμιστικού πλαισίου. Β. ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ – ΕΠΙΒΟΛΗ ΚΥΡΩΣΕΩΝ Με το άρθρο 5 του Ν. 3730/2008, όπως ισχύει, καθορίζεται ότι Αρμόδιες αρχές για τον έλεγχο εφαρμογής του Νόμου, τη βεβαίωση των παραβάσεων και την επιβολή κυρώσεων είναι αφενός οι Διευθύνσεις Δημόσιας Υγείας & Κοιν. Μέριμνας- Τμήματα Περ. Υγιεινής& Υγ. Ελέγχου των Περιφερειακών Ενοτήτων της επικρατείας, οι Δ/σεις Υγ. Ελέγχου & Περ. Υγιεινής του Ν. Αττικής και του Ν. 5 Θεσσαλονίκης, η Δημοτική Αστυνομία, καθώς και οι λιμενικές αρχές στην περιοχή ευθύνης τους, αφετέρου ο Τομέας Ελέγχου Δημόσιας Υγείας και Ψυχικής Υγείας του Σώματος Επιθεωρητών Υπηρεσιών Υγείας και Πρόνοιας (ΣΕΥΥΠ). Κατά τη διενέργεια του κατασταλτικού ελέγχου, οι κατά τόπο αρμόδιες αστυνομικές και λιμενικές αρχές, κατόπιν αιτήσεως του Τομέα Ελέγχου, υποχρεούνται να παρέχουν άμεση συνδρομή. Με την υπ. αρ. 104720 (ΦΕΚ 1315/τ.Β`/25-8-10) ΚΥΑ των Υπουργών Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Οικονομικών, Εσωτερικών Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής

Διακυβέρνησης, Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Προστασίας του Πολίτη και Πολιτισμού και Τουρισμού καθορίστηκαν τα όργανα, η διαδικασία ελέγχου, πιστοποίησης των παραβάσεων και επιβολής των προβλεπόμενων κυρώσεων, καθώς και των κριτηρίων προσδιορισμού του ύψους του προστίμου, της διαδικασίας εισπραξης των προστίμων αλλά και κάθε άλλης αναγκαίας λεπτομέρειας για την εφαρμογή του Νόμου 3868/2010. Σύμφωνα με αυτή, Αρμόδιες Αρχές για τον έλεγχο εφαρμογής του ν.3868/2010, καθώς και για τον έλεγχο εφαρμογής της κείμενης νομοθεσίας, κοινοτικής και εθνικής, τη βεβαίωση των παραβάσεων και την επιβολή κυρώσεων ορίζονται οι Υγειονομικές Υπηρεσίες των Οργανισμών Περιφερειακής και Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' και Β' βαθμού, η δημοτική αστυνομία, καθώς και οι λιμενικές αρχές στην περιοχή ευθύνης τους, ενώ Όργανα Ελέγχου αποτελούν τα αρμόδια υγειονομικά όργανα των Υγειονομικών Υπηρεσιών των Οργανισμών Περιφερειακής και Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' και Β' βαθμού, το ένστολο προσωπικό της Δημοτικής Αστυνομίας και το ένστολο προσωπικό των λιμενικών αρχών. Ο Τομέας Ελέγχου Δημόσιας Υγείας και Ψυχικής Υγείας του Σώματος Επιθεωρητών Υπηρεσιών Υγείας και Πρόνοιας (Σ.Ε.Υ.Υ.Π.). διερευνά τις σχετικές καταγγελίες παραβάσεων, συνεργάζεται σύμφωνα με τις αρμοδιότητές του με τις άλλες ελεγκτικές Αρχές, βεβαιώνει παραβάσεις και επιβάλλει τα οριζόμενα πρόστιμα για την ορθή εφαρμογή της απαγόρευσης χρήσης προϊόντων καπνού, νέων προϊόντων καπνού, ηλεκτρονικών τσιγάρων και φυτικών προϊόντων για το κάπνισμα. Κάθε ελεγκτικός μηχανισμός αυτοβούλως ή μετά από καταγγελία παρεμβαίνει στους δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους και διενεργεί ελέγχους στην περιοχή ευθύνης του. Τα όργανα ελέγχου κατά την εκτέλεση του έργου τους και κατόπιν αιτήματός τους συνεπικουρούνται από τις κατά τόπους αστυνομικές και λοιπές αρχές, ή άλλες ελεγκτικές Υπηρεσίες, οι οποίες υποχρεούνται να ανταποκριθούν. Τα ανωτέρω όργανα ελέγχου διενεργούν τακτικούς ελέγχους, έκτακτους ελέγχους και ελέγχους κατόπιν καταγγελίας και ενημερώνουν εγγράφως την Προϊσταμένη τους Αρχή. Όπου κρίνεται σκόπιμο, με Πράξη του Προϊσταμένου της Αρμόδιας Υγειονομικής Αρχής της Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης, δημιουργούνται κοινά κλιμάκια από ένα υγειονομικό όργανο, ένα όργανο της δημοτικής αστυνομίας ή του λιμενικού, συνεπικουρούμενα, εφόσον παραστεί ανάγκη, από ένα αστυνομικό όργανο ή ένα στέλεχος άλλων ελεγκτικών υπηρεσιών, όπως ειδικότερα καθορίζονται με την εκάστοτε Πράξη συγκρότησης του κλιμακίου. Τα εντεταλμένα αρμόδια ελεγκτικά όργανα φέρουν και επιδεικνύουν κατά τη διάρκεια των ελέγχων την ταυτότητα της υπηρεσίας τους. Η διαδικασία ελέγχου, ασκείται όπως προβλέπεται στους Οργανισμούς λειτουργίας των αρμοδίων ελεγκτικών Αρχών, αλλά και σύμφωνα με την ως άνω ΚΥΑ, ενώ η επιβολή κυρώσεων σε περιπτώσεις διαπιστωθείσας παράβασης ποικίλει αναλόγως του παραπτώματος και άλλων παραγόντων και γίνεται σύμφωνα με τα όσα προβλέπονται στα Παραρτήματα της εν λόγω ΚΥΑ. Επισημαίνεται ιδιαίτερα πως βάσει του άρθρου 6 του ν. 3730/2008, όπως ισχύει,:

1. Η παράβαση των διατάξεων για την απαγόρευση του καπνίσματος από τους δημόσιους λειτουργούς, τους δημόσιους υπαλλήλους, τους υπαλλήλους των νομικών προσώπων

δημοσίου δικαίου και τους υπαλλήλους του δημόσιου τομέα, στους χώρους όπου είναι εγκατεστημένες οι υπηρεσίες τους, αποτελεί πειθαρχικό παράπτωμα και τιμωρείται σύμφωνα με τις διατάξεις που διέπουν την πειθαρχική ευθύνη τους.

2. Σε όσους καπνίζουν ή καταναλώνουν προϊόντα καπνού κατά παράβαση του άρθρου 3 επιβάλλεται πρόστιμο πενήντα (50) έως πεντακόσια (500) ευρώ λαμβανομένης υπόψη τυχόν υποτροπής. 6

3. Σε κάθε υπεύθυνο διαχείρισης και λειτουργίας των χώρων της πρώτης παραγράφου του άρθρου 3, που ανέχεται την παραβίαση της διατάξεων του άρθρου 3, επιβάλλεται πρόστιμο από πεντακόσια (500) έως δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ, λαμβανομένης υπόψη τυχόν υποτροπής. Στην τέταρτη υποτροπή ανακαλείται προσωρινά η άδεια λειτουργίας του καταστήματος υγειονομικού ενδιαφέροντος με απόφαση της αρχής, η οποία τη χορήγησε, για χρονικό διάστημα δέκα (10) ημερών, ενώ στην πέμπτη υποτροπή ανακαλείται οριστικά η άδεια λειτουργίας με απόφαση της αρχής, η οποία τη χορήγησε.

4. Σε όσους πωλούν προϊόντα καπνού σε ανηλίκους ή ανέχονται παραβίαση της σχετικής διάταξης επιβάλλεται πρόστιμο από πεντακόσια (500) έως δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ. Η υποτροπή λαμβάνεται υπόψη για το ύψος του επιβαλλόμενου προστίμου. Στην τέταρτη υποτροπή ανακαλείται προσωρινά η άδεια λειτουργίας, για χρονικό διάστημα δέκα (10) ημερών, ενώ στην πέμπτη ανακαλείται οριστικά η άδεια λειτουργίας με απόφαση της αρχής, η οποία τη χορήγησε.

5. Σε όσους παραβιάζουν τις διατάξεις του παρόντος σχετικά με τη διαφήμιση προϊόντων καπνού επιβάλλεται πρόστιμο από πεντακόσια (500) έως δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ λαμβανομένης υπόψη τυχόν υποτροπής. Ιδιαίτερα επισημαίνεται πως η επιβολή πειθαρχικών κυρώσεων για την παράβαση των διατάξεων απαγόρευσης του καπνίσματος στους δημόσιους λειτουργούς, τους δημόσιους υπαλλήλους, τους υπαλλήλους ΟΤΑ, τους υπαλλήλους των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, τους υπαλλήλους των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου και τους υπαλλήλους του ευρύτερου δημόσιου τομέα, στους χώρους που είναι εγκατεστημένες οι υπηρεσίες τους, συνίσταται σε επίπληξη ή οποία καταγράφεται επιτόπου στον προσωπικό υπηρεσιακό φάκελο του υπαλλήλου και επιβάλλεται και πρόστιμο ανάλογου ύψους με το διοικητικό που επισύρει η ίδια παράβαση. Κάθε επαναλαμβανόμενη παράβαση του ίδιου υπαλλήλου στον ίδιο ή άλλο χώρο ή αντίστοιχα επαναλαμβανόμενη παράβαση σε χώρο αρμοδιότητας του ίδιου Προϊσταμένου υπαλλήλου επισύρει διπλασιασμό του αμέσως προηγούμενου επιβληθέντος προστίμου έως το ανώτερο εκ του νόμου 3868/2010 προβλεπόμενο ποσό. Σε ειδικές περιπτώσεις υπαλλήλων που, εξαντληθέντων όλων των ηπιότερων πειθαρχικών ποινών, από εξαιρετική δυστροπία αρνούνται να συμμορφωθούν ή Προϊσταμένων που παρά των επαναλαμβανόμενων παραβάσεων αρνούνται επιδεικτικώς να λάβουν μέτρα στην Υπηρεσία τους δεν αποκλείεται επιβολή έτι αυστηρότερων πειθαρχικών ποινών, κατά την κρίση του αρμόδιου Υπηρεσιακού-Πειθαρχικού Συμβουλίου. Τα πειθαρχικά πρόστιμα είναι ανάλογα των διοικητικών που επισύρει η ίδια παράβαση. Για κάθε παράβαση που διαπιστώνεται σε χώρο δημόσιας υπηρεσίας, προβλέπονται συγκεκριμένα πρόστιμα, που αναφέρονται σε ειδικό Πίνακα των παραρτημάτων της εν λόγω ΚΥΑ. Σε περίπτωση επανάληψης της παράβασης το Πειθαρχικό συμβούλιο οφείλει να διπλασιάσει το επιβαλλόμενο πρόστιμο. Το Πειθαρχικό Συμβούλιο οφείλει να συγκαλείται ταχύτατα προκειμένου να επιληφθεί των συγκεκριμένων παραβάσεων. Για το πρόστιμο κριτήριο αποτελούν: Α. Ο χώρος εντός του οποίου διαπιστώνεται η παράβαση.

Για τη εφαρμογή του νόμου ορίζεται η ακόλουθη σειρά προτεραιότητας: -νοσηλευτικά ιδρύματα όλων των ειδών και των βαθμίδων, -εκπαιδευτικά ιδρύματα κατά προτεραιότητα: παιδικοί σταθμοί και νηπιαγωγεία, δημοτικά σχολεία, ειδικά σχολεία, δευτεροβάθμια εκπαίδευση όλων των τύπων, Πανεπιστημιακά Ιδρύματα, Εκπαιδευτικά Ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, χώροι παροχής κάθε είδους τεχνικής εκπαίδευσης, χώροι παροχής παντός τύπου ιδιωτικής εκπαίδευσης, -χώροι αθλητικών εγκαταστάσεων, -καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος, -κέντρα διασκέδασης, κλπ., Β. Η μη λήψη μέτρων για την αποτροπή των παραβάσεων, όπως ενδεικτικά η μη απομάκρυνση των σταχτοδοχείων. 7 Γ. η μη ανάρτηση σήματος για την απαγόρευση του καπνίσματος Δ. η μη ανταπόκριση του υπευθύνου λειτουργίας του καταστήματος σε διαμαρτυρία για την πραγματοποίηση της παράβασης και η μη κλήση των αρμοδίων οργάνων και η μη πραγματοποίηση συστάσεων στους παραβάτες. Ε. η μη συνεργασία υπευθύνου της επιχείρησης με τα αρμόδια όργανα κατά τη διεξαγωγή

του ελέγχου. ΣΤ. η υποτροπή, ήτοι η επανάληψη της παράβασης στον ίδιο χώρο (δηλαδή η πλέον της μίας παράβαση των κείμενων διατάξεων, που βεβαιώνεται από τις αρμόδιες αρχές στον ίδιο δημόσιο χώρο ή στο ίδιο κατάστημα υγειονομικού ενδιαφέροντος). Διευκρινίζεται ότι πρόστιμο επιβάλλεται τόσο στους υπευθύνους εφαρμογής των διατάξεων όσο και στον παραβάτη καπνιστή ή χρήστη προϊόντων καπνού, νέων προϊόντων καπνού, ηλεκτρονικού τσιγάρου και φυτικών προϊόντων για κάπνισμα. Σύμφωνα με το άρθρο 3 του Ν. 3730/2008, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 35 του Ν. 3896/2010, για την παράβαση της απαγόρευσης καπνίσματος στα πάσης φύσεως αυτοκίνητα, ιδιωτικής και δημοσίας χρήσης, όταν επιβαίνουν ανήλικοι κάτω των 12 ετών, επιβάλλεται διοικητικό πρόστιμο ποσού 1.500 ευρώ στον επιβαίνοντα που καπνίζει ανεξάρτητα αν είναι οδηγός, ενώ διπλασιάζεται το πρόστιμο στο ποσό των 3.000 ευρώ, αν αυτός που καπνίζει οδηγεί αυτοκίνητο δημοσίας χρήσης. Επιπλέον στους οδηγούς των οχημάτων αυτών επιβάλλεται η αφαίρεση της άδειας ικανότητας οδήγησης για διάστημα ενός (1) μηνός για κάθε παράβαση έστω και αν δεν διέπραξαν οι ίδιοι την παράβαση, αλλά πρόσωπο που επιβαίνει στο αυτοκίνητο. Η διαπίστωση της παράβασης και η επιβολή των προαναφερόμενων διοικητικών ποινών γίνεται από τα αστυνομικά όργανα με τη διαδικασία του ως άνω (11) σχετικού. Επιπρόσθετα, ο Ν. 4419/2016 καθορίζει τόσο τα όργανα ελέγχου ανά πεδίο αρμοδιότητας (κοινοποίηση συστατικών ή πρόσθετων, εργαστηριακοί φυσικοχημικοί έλεγχοι, τεχνολογικοί – τεχνικοί – ηλεκτρολογικοί έλεγχοι, επιτόπιες δειγματοληψίες, επιθεωρήσεις σε χώρους παραγωγής, διάθεσης, συσκευασίας, αποθήκευσης και διανομής των προϊόντων καπνού και συναφών προϊόντων, είσπραξη τελών, κλπ), όσο και τις ακολουθούμενες διαδικασίες, αλλά και τα επιβαλλόμενα πρόστιμα και κυρώσεις, αναφορικά με τις υποχρεώσεις των κατασκευαστών, εισαγωγέων, καταστημάτων λιανικής πώλησης, κλπ. Όπου διαπιστώνονται δυσκολίες εφαρμογής και απαιτούνται περαιτέρω διοικητικά μέτρα οι αρμόδιες αρχές οφείλουν να συνεργάζονται και να προβαίνουν σε αυτά για την αποτελεσματικότερη επίλυση τους, σε συνάφεια πάντα με τους στόχους της σχετικής νομοθεσίας. Ειδικότερα, όλα τα όργανα που έχουν επιφορτιστεί με τον έλεγχο της εφαρμογής των διατάξεων αναφορικά με τις απαγορεύσεις χρήσης, αλλά και την κατασκευή, παρουσίαση, πώληση και προβολή προϊόντων καπνού και συναφών προϊόντων καλούνται να αναλάβουν πρωτοβουλίες για εντατικοποίηση των σχετικών ελέγχων, τακτικών κι έκτακτων, και την επιβολή των αντίστοιχων κυρώσεων, εφόσον διαπιστώνονται οι ανάλογες παραβάσεις. Οι έλεγχοι αυτοί να γίνονται: • με μεγάλη προσοχή και αυστηρότητα και να αφορούν κυρίως στον έλεγχο τήρησης των προβλεπόμενων από την κείμενη νομοθεσία. • με πνεύμα καλής συνεργασίας με τους επαγγελματίες, αλλά και με πιστή εφαρμογή της σχετικής ισχύουσας νομοθεσίας. ώστε να υπάρξει ορθή και αποτελεσματική αντιμετώπιση των προβλημάτων που ανακύπτουν και να προστατευθεί και διασφαλισθεί άμεσα η Δημόσια Υγεία και το Περιβάλλον γενικότερα. 8 Επιπλέον, πρέπει να μεριμνήσουν για την ενημέρωση του κοινού κατά τρόπο άμεσο και αποτελεσματικό αναφορικά με τα διαθέσιμα μέσα επικοινωνίας και διαδικασίες για την υποβολή καταγγελιών. Παρακαλούνται οι αρμόδιες ελεγκτικές Αρχές όπως αποστέλλουν τα αποτελέσματα των ελέγχων στο Τμήμα Υγιεινής και Υγειονομικών Ελέγχων της Διεύθυνσης Δημόσιας Υγείας της Γεν. Διεύθυνσης Δημόσιας Υγείας και Ποιότητας Ζωής του Υπουργείου Υγείας. Επιπλέον όλοι οι εμπλεκόμενοι ελεγκτές υπάλληλοι που υπηρετούν στις Υπηρεσίες σας να λάβουν γνώση, της παρούσας εγκυκλίου. Οι φορείς και αρμόδιες υπηρεσίες στους οποίους απευθύνεται η παρούσα καλούνται να ενημερώσουν σχετικά όλα τα εμπλεκόμενα μέρη αρμοδιότητας τους και να λάβουν όλα τα απαραίτητα εκείνα μέτρα που κρίνονται αναγκαία για την ευαισθητοποίηση του κοινού και

την πιστή εφαρμογή των ανωτέρω. Το Υπουργείο Υγείας, συνεπές στο ρόλο του στην προάσπιση της δημόσιας υγείας, ιδιαίτερα των ευάλωτων ομάδων πληθυσμού, και την ευαισθητοποίηση του κοινωνικού συνόλου από τις συνέπειες του καπνίσματος, αλλά και την καταπολέμηση της εξάρτησης από τη χρήση των προϊόντων καπνού και συναφών προϊόντων, προβαίνει και θα εξακολουθεί να προβαίνει σε όλες τις σχετικές ενέργειες (έκδοση εγκυκλίων, αποφάσεων, νομοθετικές παρεμβάσεις), σε συνεργασία με τις λοιπές Αρμόδιες Αρχές. Η εφαρμογή της νομοθεσίας και η επακόλουθη δημιουργία ενός περιβάλλοντος απαλλαγμένου από τις επικίνδυνες συνέπειες της χρήσης των προϊόντων αυτών, όπου όλοι θα απολαμβάνουν το υψηλότερο δυνατό επίπεδο υγείας και ποιότητας ζωής, χωρίς διακρίσεις, αποκλεισμούς και με σεβασμό στα ατομικά δικαιώματα, αποτελεί συλλογικό στόχο, που απαιτεί, πέραν του ελέγχου, από όλους ανεξαιρέτως, αφοσίωση και επίδειξη αισθήματος ατομικής, κοινωνικής, επαγγελματικής ευθύνης.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ Α. Αποδέκτες για ενέργεια 1. Όλα τα Υπουργεία (με την υποχρέωση ενημέρωσης όλων των υπαγόμενων υπηρεσιών τους και των εποπτευομένων φορέων τους) 2. Υπουργείο Εσωτερικών (με την υποχρέωση ενημέρωσης και της Ελληνικής Αστυνομίας, των ΟΤΑ α' βαθμού και των δημοτικών αστυνομικών τους τμημάτων) 3. Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής (με την υποχρέωση ενημέρωσης και των λιμενικών αρχών) 9 Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΓΕΙΑΣ